

NOTE BIBLIOGRAFICE

Virgil Solomon, *Trecutul ne-ajunge din urmă. Memoriile unui martor privilegiat al istoriei 1921-1947*, ediție de Claudiu Secașiu, București, Editura Humanitas, 2024, 351 p.

Memoriile doctorului Virgil Solomon, om politic național-țărănist și colaborator apropiat al lui Iuliu Maniu, au văzut lumina tiparului în anul 2024, după multe „tentative” de publicare a „caietelor”, așa cum mărturisește însuși nepotul doctorului, Michael Virgil Solomon. Ediția de față beneficiază de atenta îngrijire, în calitate de editor, a istoricului Claudiu Secașiu, care ne prezintă un studiu introductiv analitic, sintetic precum și note explicative documentate, care fac din acest volum o lectură accesibilă, dar totodată completă din punct de vedere științific.

Prefața lui Michael Virgil Solomon se înscrie în registrul lucrării și ne aduce în atenție amintiri prețioase. Unele din ele beneficiază de suspans, precum prima întâlnire dintre nepot și bunic, din anul 1956, când Mihai Solomon avea 5 ani, dar și de un episod de urmărire informativă din anul 1965, când a existat riscul devoalării, din greșeală, a scrierilor atât de prețioase despre istoria trăită de omul politic Virgil Solomon.

Autorul memoriilor, Virgil Solomon (1894–1972), medic de formație, delegat la Adunarea Națională de la Alba Iulia din anul 1918, a fost om politic, deputat, ministru al Lucrărilor Publice în al doilea guvern condus de generalul Constantin Sănătescu și în guvernul generalului Nicolae Rădescu, secretar general adjunct al Partidului Național-Țărănesc și un apropiat al lui Iuliu Maniu. Cele mai vechi documente de urmărire a acestuia datează încă din anul 1937, fiind emise de vechea Siguranță. După instalarea regimului comunist, a fost închis fără proces la Jilava, Pitești, Aiud, Ocnele Mari și Sighet, între anii 1947–1955, apoi, trimis cu domiciliul obligatoriu în Bărăgan, cumulând 17 ani de detenție și restricții domiciliare.

Virgil Solomon, martor privilegiat al unor importante evenimente istorice, care au schimbat cursul României în lume, ne zugrăvește din propriile amintiri, societatea politică românească între anii 1921-1947. Aproape omniprezentă este personalitatea lui Iuliu Maniu, „Președintele”, de departe omul pe care Virgil Solomon îl admira și respecta cel mai mult. De asemenea, sunt prezentați prin acțiuni sau inacțiuni numeroși oameni politici din perioada interbelică, dintre care îi amintim doar pe: Ion Mihalache, Ionel Brătianu, Prințul Carol, viitorul rege

Carol al II-lea, Ion Antonescu, Regele Mihai, Petru Groza, Lucrețiu Pătrășcanu, Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Emoționante sunt amintirile nepotului său din prefața volumului, care captivează cititorul: „În fiecare vară mergeam câteva săptămâni «la Opapa pe Bărăgan», în cele două sate-gulag, Măzăreni și, apoi, Valea Călmățuiului, cu case din chirpici, cu acoperișuri de paie și fără electricitate. Acolo și-a petrecut bunicul cei nouă ani de domiciliu forțat, după alți opt de închisoare administrativă, adică fără să i se fi făcut proces vreodată. La Valea Călmățuiului erau foarte mulți frunțași național- țărăniști... Acolo am învățat de la N. Carandino cum se pune în scenă o piesă de teatru... Puiu Coposu m-a învățat, printre altele, jocul de bridge. Iar Camil Demetrescu, cu care mergeam la picnic în păduricea de salcâmi, îmi povestea întâmplări de pe vremea când era coleg cu tatăl meu la Ministerul de Externe”.

Volumul este structurat cronologic în 3 capitole-caiete. Din rațiuni de spațiu editorul a realizat o selecție, astfel că, din totalul celor șapte caiete păstrate, au fost publicate doar trei dintre acestea, oferindu-ne un rezumat al caietelor 4 și 5. Caietul 3 cuprinde relatări din anii 1921-1930, caietul 6 însumează amintiri din perioada 6 septembrie 1940 - 25 august 1944, iar caietul 7 reflectă memoriile din septembrie 1944 până în aprilie 1947, subtitlurile aparținând editorului. Limbajul este accesibil, dar bogat în detalii, ceea ce face ca lectura să fie atât informativă, cât și captivantă. Autorul comunică într-un mod direct și sincer, ceea ce contribuie la autenticitatea relatărilor sale.

Un aspect remarcabil al cărții este modul în care autorul îmbină perspectiva subiectivă cu o abordare obiectivă a evenimentelor. Nu ezită să își exprime opiniile și emoțiile, dar face acest lucru într-un mod care nu compromite integritatea informațiilor istorice. Această combinație între subiectiv și obiectiv conferă cărții calitatea de sursă de cunoștințe și pe cea de mărturie emoționantă a unei perioade tumultuoase din istoria României.

Unul dintre punctele centrale ale cărții îl reprezintă portretizarea lui Iuliu Maniu, una dintre cele mai importante figuri politice ale României interbelice. Solomon îl prezintă pe Maniu drept un om de principii, dedicat cauzei naționale și un apărător fervent al democrației. Maniu este descris ca un lider carismatic, dar și ca un om modest, care și-a pus întotdeauna țara și poporul pe primul loc. Autorul evidențiază rolul crucial pe care Maniu l-a jucat în Unirea Transilvaniei cu România în 1918, precum și eforturile sale de a menține stabilitatea politică în perioada interbelică. Solomon nu evită să abordeze și contradicțiile lui Maniu, oferind o imagine echilibrată a personalității acestuia. De exemplu, sunt menționate tensiunile

dintre Maniu și Regele Carol al II-lea, precum și dificultățile pe care le-a înfruntat în încercarea de a menține unitatea Partidului Național Țărănesc.

Pe lângă portretizarea lui Iuliu Maniu și rolul pe care acesta l-a jucat în evenimente importante, precum revenirea în țară a Principelui Carol și apoi conflictul cu Regele Carol al II-lea sau lovitura de stat de la 23 august 1944, cartea oferă o analiză amplă a contextului istoric al României în perioada interbelică și imediat postbelică. Virgil Solomon abordează subiecte precum: ascensiunea fascismului, presiunile externe asupra României și instalarea regimului comunist. El oferă, de asemenea, portrete ale altor personalități politice, cum ar fi Carol al II-lea, Teohari Georgescu, Gheorghe Gheorghiu-Dej, oferind o perspectivă comparativă asupra acțiunilor și motivațiilor acestora.

Un aspect interesant al cărții este modul în care memorialistul analizează dinamica puterii și rivalitățile politice ale vremii. El arată cum lupta pentru influență între diferite facțiuni a slăbit România și a facilitat ascensiunea regimurilor autoritare.

Prin combinarea amintirilor personale cu o analiză istorică riguroasă, Virgil Solomon reușește să ofere o perspectivă unică asupra evenimentelor și personalităților care au modelat destinul României. Autorul reușește să combine mărturia personală cu o analiză istorică profundă, oferind o perspectivă echilibrată și emoționantă asupra unei perioade cruciale din istoria țării. Cartea este nu doar o lectură captivantă, ci și o lecție despre importanța principiilor și a luptei pentru dreptate și libertate.

Perspectiva personală și autentică a lui Virgil Solomon, un martor direct al evenimentelor pe care le descrie, oferă o imagine vibrantă a perioadelor interbelică și imediat postbelică. Aflăm cum era să trăiești într-o epocă de transformări radicale, în care fiecare decizie putea schimba cursul istoriei. Înțelegem că istoria nu este doar despre date și evenimente, precum și despre oameni, alegeri și consecințe.

Această carte nu este doar o colecție de amintiri personale, ci un document istoric care oferă perspective asupra peisajului politic mai larg al României. Virgil Solomon, observator atent și participant la evenimentele epocii, reușește să redea atmosfera tensionată a acelor vremuri, oferind cititorilor o înțelegere aprofundată a luptelor politice, a idealurilor și a tragediilor care au marcat istoria României.

Relevanța cărții este incontestabilă prin mesajul despre importanța integrității, a principiilor și a luptei pentru libertate, care rămâne la fel de actual azi, ca și acum câteva decenii. Memoriile oferă perspective valoroase, dar menționăm și că nuanța lor este, în mod inerent, subiectivă.

Volumul beneficiază de anexe: note explicative foarte bine documentate, indice de nume proprii, fotografii din arhiva familiei lui Michael Virgil, dar și ale

unor file din dosarul de urmărire consultat în arhiva C.N.S.A.S, care îmbogățesc autenticitatea lucrării.

În concluzie, *Trecutul ne-ajunge din urmă. Memoriile unui martor privilegiat al istoriei* este o carte emoționantă, care oferă o fereastră unică asupra trecutului României. Este o lectură obligatorie pentru cei interesați de istorii personale și de tapiseria complexă a societății românești. Cartea păstrează amintirile perioadei interbelice și imediat postbelice și servește ca o rememorare a rezilienței și curajului celor care au trăit în acele vremuri.

Așteptăm cu interes o ediție integrală a memoriilor doctorului și omului politic național-țărănist, Virgil Solomon, care să includă și cele două caiete inedite, deocamdată.

Nicoleta-Oana Giucă